

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф., на по године 2 ф., на четврт године 1 ф.
За АУСТРО УГАРСКУ, БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. 50 новца.

За све остале земље годишње 20 фран. у валути, на по године 10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се поштом као упутним посредно административним путем. Глас Црног. из Цетиња, или отишавши поштом на коју драго пошту; у коме је на ручице, може се преплатити код г. Ира Рамадановића, књаж. при. агента у Котору и Доњем се шаљу уредништву. Укуписа се не враћају.
За огласе шаље се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 3 новчића за први пут, а за сваки даљи пут по 2 новчића.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

Иезино Височанство Књагиња Милена ономадне у сриједу отпутовала је на воде у Карлсбад. Г. Војвода Војо Петровић прати Иезино Височанство до Сењске Ријеке.

Ихлова Височанства Књаз Господар и Књагиња Милена у сриједу примили су г. Кеендија, енглеског министра, у свечаној аудијенцији, на којој је г. министар предао два идентична акредитивна писма, што је Иезино Височанство Краљица-Царица Викторија послала, једно Нег. Височанству Господару, а друго Иез. Височанству Књагињи. Измишљени говори били су врло срдачни. Н. Височанство Господар особито је истакао милостиво благовољење Иез. Височанства Краљице-Царице показаво Иезовој фамилији приликом удабе Иез. Височанства Књагиње Ане Батенбершке, на приликом присуствованья Иезовог Височанства Књаза Наследица Данила на јубиларној светковини у Лондону, што ће задржати у благодарној усмени. Г. Министар је био дочекао и испраћен уобичаје пријем почастима. Пред Двором је једна чета војника одавала дужне почести, а војна музика свирала је циглеску химну.
— Г. Кућински, ауст. угарски министар резидент, стигао је на Цетиње.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ 12 ЈУЛА

Посљедњи број петроградског „Н. Времена“ доноси значајан чланак, у ком, истина врло мекко изразима али отворенијем, окривљује Њемачку, што се у Цариграду околико продужују преговори о миру грчко-турском. Тај чланак гласи: „Телеграм из Цариграда, који саопштава, да сви владари великих држава једнодушно саветују Султана, да попусти у питању границе, надостава, да је Цар Вилхелм II. у први мах био одговорио, да ће Њемачка влада поново прегледати турске пограничне захтјева, и тек касије да је упућен ъемачки посланик у Цариграду, да озбиљно истакне пред Портот неопходност испуњења захтјева велесила. Ово закаснивање изјава, са гласних с изјавама другима велесила, берлинска влада практикује од самог почетка колективног посредовања држави у грчко-турски спор. У свијема фазама овога посредовања Њемачка се није ни једном развила са осталијем континенталнијем државама, које су дјеловале у споразуму са Русијом, али постојано као и систематски закаснивала је изјавама истојетности погледа с погледима ових држава. Ми смо далеко од тога, да гледамо у овом закаснивању какве год задње мисли неискреног карактера и склона смо принципату особеност садаше источне политике Њемачке протетно невој досади, што је прва улога у овом европском посредовању донела простом силом ствари не љу него Русију. Цар Вилхелм II. — ми смо увијерени — далеко је од сваке намјере да ствара сметње дјеловању Јевропе на Турску, али може бити да хоће дати осјетити *коме треба*, ако Њемачка и није заинтересована у источнијем догађајима као Русија, Аустро Угарска, Француска и Енглеска, то пољесно судјеловање имало би бити дра-

гоцијено овима државама, чији миротворни задатак без судјеловања Њемачке постао би труднији, а може бити и непостижан. Нема повода мислити, да начин дјеловања берлинске владе крије у себи што неискреноје, али се може ставити питање: не помаже ли се тијем тако неоватиом упорству, којијем Порта брани своје немогуће захтјева. У Цариграду као и свуда добро је познато, да Цар Вилхелм не његује никакве пријатељске осјећаје према Грчкој, и да је у почетку спора између ове државе и Турске због Крита он био вазда за мјере много круће против Грчке, него ли су их наодиле умјеснијем остале државе. Отада више пута појављивали су се Султани и Порти поводи очекувати да Њемачка прихвати њихову страну. Те наде, истина, вазда су се ризијале тако брзо као што су се и појављивале. Закаснивајући својим пристајањем уз дипломатске кораке осталијех велесила, берлинска влада ипак им се присаједињавала, али на такав начин који није могао коначно убједити Султана и Порта, да им треба напустити сваку наду на подржавање Њемачке. Тако се исто и сада поновило. У исто доба, кад је Султан добио из свијех политичких средишта Јевропе категоричка одбијања својих пограничних захтјева, у Берлину су опет настали потребнијем да *закасно* одговором, остављајући Порти неколико дана наду, да ће јој овај одговор бити повољан. Тако је било доста да се одговрати посао, и тијем се, може бити, тумачи ново неприставање Султана, којијем *одјиди од себе сваку одговорност за посљедице, које ће изазвати у народу и у војсци пуно повратак Тесалије Грчкој*. Не треба губити из вида, да се против тог пуног повратка врло категорички изјавио баш ових држава орган Књаза Висмарка „Хамб. Нахрихтен“ и да се сада говори упорно, да је Цар Вилхелм вољан да опет узимље у обзир политичке погледе бившега канцелара. Има повода задржати, да би Порта и Султан били много предустебливији, кад не би у преговорима, које воде с њима велике државе, било повода очекувати неспоразума међу јевропским кабинетима. Како се у суштини Њемачка не разлика у погледима са осталијем државама, кад не би било оног закаснивања у иезинијем одговорима Порти и у шаљању уступава посланику у Цариграду, могло би припомоћо посипењу докочиња, сагласног са намјерама Јевропе, преговора који се воде у турској престоници.“

Краљ Александар, кад је примио корпоративно подворење народнијех посланика, управо им је следије ријечи: „Госодо посланици, ја сам вас савао у вапредан сазив. Као што знате, у цијелој првој половини ове године све политичке прилике и сви спољни одношаји на Балкану били су несећени и доста мутни. Да нас догађаји не би изненадили, ја и моја влада, која ужива моје потпуно повјерење, предузели смо разне мјере, које се тичу појачања наше војне снаге и боље материјалне спреме наше војске. Ја сам увијерен, да ћете ви сви потпуно увидјети потребу тих мјера. С тога вам препоручујем да све предлоге, које вам моја влада у том погледу буде подијела, озбиљно проу-

чите и у сагласности с њоме ријешите. Кад сам позвао данашњу владу на управу, моја циљ била је да уђем у уставну реформу, хотећи дати следије ријечи, коју сам дао у прокламацији од 9 маја. Али, докле год су спољне прилике несећене, ја држим да се у тај посао апсолутно не може улазити; а кад се оне среде, можете слободно рачунати, да ћу дати следије својој ријечи.“

Г. ТАТИШЧЕВ ИЗ ГРЧКЕ,

са свога пута по Балкану, наставља своја важна писма, вазда с топлијем симпатијама према народима, који теже да обнове своје старе славе. Са великим саучешћем пише о грчком покушају и о стању у ком се Грчка налази. Сав свијет осуђује Грке, што су неометано у рат еринули, али се поине на Акрополис, на прегледа велику прошлост грчку, тај их разумије, јер се не може зват државником ил кога не утичу славне усмене својег народа. Ми ћемо се ограничити на историјски преглед односа грчко-рускијех, што нам пружа изврени публициста.

Ево тога прегледа:

Као и све балканске хришћанске државе, Грчка је садјале Русије. Прву мисао о народној независности поктали су у души Грчки војаци Петра Великог с Елисаветом II на борбу с Турцима. Побједа Русије над Наполеоном, улога њена на берком конгресу као онтог умиритељског свијетског — побудили су њихове наде у руску помоћ, да развију г. 1821 заставу устанка. Занос идејом светог савеза и подлагање државнијех интереса Русије начело онтог-јевропског поретка задржали су Александар I од тога помагача, али тек је дошао на престо Никола I, он је одма узео у своју руку егвар ослобођења Грчке. Грци су већ били изнемогли у крвавој неједнакој борби, која је трајала прво пет година, кад се руски Цар стао заузимаати за њих код великих држава. *Није су му се одзивале* Аустрија и Прусија, али су Француска и Енглеска похитале на споразум са Русијом. Удружено бродовље трију савезника изгорјело је и уништило турско-османско бродовље у Наваринском заливу, и лондонска конференција прогласила је право Грчко на самоуправу, ми да и под врховном власти Султановом. Али онда као и сада Порта није попустила пригреку дипломатскијех пота. Требао је да Русија објави рат Турској, да освоји Карс и Ерзерум, Варну и Силестију, на да побјеђеносно пређе Балкан, и да се појави пред Аријанопољем, да принуди Султана, између осталијех услова мира, да прими одлуку конференције. Али су у Лондону хтјели да суво земљиште повостварају се државе. Ево како је на то одговорио Цар Никола у писму графу Дибичу-Забалканскому: „Још ријеч о грчкој ствари. Ма како рјешење било посланика у Цариграду, ја нећу пристајати ни на какву другу границу, осим Вола и Арте. Надам се, кад то чују у Паризу, да ће ме Французи подржати, на и ако неће, ја остајем при евоме. Ми имамо право да погазимо нашу ријеч и наш је положај такав да ми можемо, на посљетку, рећи: ја тако оћу! — захваљујући вашијем побједама у Јевропи и Паскевића у Азији.“ Цар Никола је пошао још даље. Годину последије аријанопољскг мира, незадовољајући се добивеном васалном независносно Грчке, он је уступком једног милиона цевина од турске контрибуције купио Грчкој право да буде независна краљевина. По Царевој мисли, како је рекао Неседрото Мегернику на састанку у Карлсбаду г. 1830 „Грчка треба да остане за свагда допуном оног улизава, који руски двор треба да има на Истоку, и којег ниједна држава на свијету не може га лишити.“ Такав је био програм али руска дипломатија није била способна да га изврши У току Николајев царовања политички улиз Руске сав је владе и влада падао на истоку, док је без трага ишчекао.

Како је до тога дошло, ја овдје нећу излагати, пошто сам посветио евоме питању особито проучавање. Само ћу примјетити, да, не обзирајући се све на то, кад је букнуо рат г. 1853 између Русије и подржаване двијема државама Турске, Грци су били готови да устану као један човек, и шаху удрити на Туреку, да им није стала на пут окупијација краљевине англо-француском војеком, која је трајала до самог парижког мира.

Убрзо последије доласка на престо Александра II., Русија је опет дјелотворно учествовала у судбу Грчке, и кад је револуција збацила с престола Краља Отона, у споразуму са осталијема државама покровитељкама, Француском и Енглеском, потврдила је избор грчкијем народнијем сабрањем принца Вилхелма данског, који је дошао на престо г. 1863 као Ђорђе I., Краљ Јелина. Четири године касије млади Краљ се оженио са руском великом књагињом Одог, Царевом родичом. У то доба на Криту је био устанак у пуног пламену. Русија се тоглас заузимала за Крићане, и у споразуму са Француском, Прусијом, и Италијом, предложила је Порти да добровољно уступи Грчкој овај острв, који је велељон повлачио Грцима, од којих је престо двије грчкине невоједијату православно шери, и који је изуздржљиво тежио к његој матери Јелини од дана њеног прихода устанка. У реду депеша, које су онда изазиле у „Прав. Вјеснику“, канцлар књаз Горчаков рјешито је бранио права Грчке на Криту. Али Султан није се обзирао на убједиља четири војске државе. Подржаван Енглеском и Аустријом он је одбио њихове сагање. Устаник је на Криту био немилостиво угушен турском војеком, и Грчки војаци наприле изворење била је принуђена да не шаље више помоћи Крићанима и да се одроче претензија на Крит.

Иза тога је прошло осам година и Русија је ступила преко Дунава и Балкана као ослободитељка Хришћана. Као што је познато, у тој борби Грчка није учествовала. Из почетка сав руска дипломатија, намјеравајући да води рат „умјерено“, такав, какав би убрзо довео до „умјереног“ мира, није желела да ућ увуче и Грци, као ни Србе и Румуње, али кад је ток ратнијех операција развио ту дотиску манту, ми смо се обратили и атанској влади, да ступи у савоз против Турске, олобавајући ојо, при закључку мира, изградити Епир у Тесалију. Тадашње грчко министарство било је састављено из вођа свијех парламентарнијех странака, који су обзиром на важност долађаја образовали онити кабинет. Председатља је у њему старац Канарис, један од најславнијех учесника првога устанка; Трикупис је био министар иностранијех дјела, Командирски упућанијех, Замис правосудја, Делигеорис финансија, Теодор Долијане просјетне. По тврђењу посљодњег, Трикупис, не саопштени министарском сајету руски предлог, сам је одговорио руском посланику Сабурову, да Грчка не може уздети у рат него овиием условима: 1) новца не помоћи 5 милиона драма на мјесец; 2) долазак у Архиепат све балтијске руске флоте да заједнички дјелује са грчком флотом; 3) обезбјеђење Грчкој, последије рата, осим Тесалије и Епира још цијеле Македоније. Ови су услови значили као одбијање, и тијем се свршили.

Чим се може протумачити то дршање Трикуписа? Обећајима енглеске дипломатије, с којом је овај министар подржавао најтежније односе? Или условитијем за нас обртом догађаја на бојшту, где смо, од јулија до октобра, били принуђени да из офониве пређејмо у дефанзиву? Но свој прилици, и једно и друго. Међу тијем наје Плевна и руска војска пређе Балкан, а мјешовити кабинет у Атини замјенил нови кабинет под предједништвом Теодора Делијаниса, који узне иностране послеве. Овај министар и сви његови другови били су тога мњења, да се не може опретијати Грчкој, да се не користи овиием случтјем у отстваравању народне мисли. Али ратне припреме захтјеваје су много времена, а догађаји су одили брзим током, тако да је аријанопољско прамирње између Русије и Турске било већ закључено, кад је грчка војска вадгла у Тесалију. Но ево се размучија, паје им остало друго, што се вратило у своју границу, дозвољавши се

обећањем Инглеске, да ће на будућем конгресу радити у корист проширења Грчке.

И збоља, берлински конгрес, — на ком, у остало, није био примљен грчки опуномоћеник, г. Делијанис, — оставио је међусобном договору Грчке и Турке „неправку“ њиховијех граница, и само у случају, ако се до тог договора не дође, обећао је посредовање велесила. Из Берлина грчки министар иностранијех дјела пошао је у Петроград да задобије у корист своје отаџбине Цара Александра, на чијех уста морао је чути горку истину: „Кад је требало радити, ви се нијесте макнули, а почели сте радити, кад је требало мировати. Тијем сте сами лишили Грчку сваког права на покровитељство Русије.“ Ипак је Русија подржавала грчке захтјеве у даљој дипломатскијем савјетовањима, који су г. 1881 довели до уступке Грчкој цијеле Тесалије и дијела јужнога Епира.

То је имало утицаја на циљање тијеснијех сродничкијех веза између дворова руског и грчког за вријеме царевања Александра III. Г. 1875, послје извршног присаједијења Источне Румелије к Бугарској, кад је Грчка изјавила намеру да објави рат Турској, да оружјем у своју корист успостави равнотежу између хришћанскијех држава на Балкану, и ако је Русија учествовала у општејевропској блокади грчкијех обала, од које се уздржала само Француска, али не активно, него као да изгледа, лични пријатељски односи покојног Цара Александра III са Краљем знатно су допринијели да Ђорђе I напусти непомишљено подухвте, да се потчини води сједињене Јевроне и да нареди разоружање.

Отада краљевска породица често је долазила у госте и дуго оставала на руском двору. Лично пријатељство везивало је с њима Цара Александра III и Царицу Марију Феодоровну. К пређашњим придошлица је нова сродничка веза — удаба Краљевне Александре Георгијевне за Великог Кнеза Павла Александровића. Најпослије, прошлог прољећа вјерно се Велики Кнез Георгије Михаилович са Краљевном Маријом Георгијевном.

Најбољи политички односи установише се између обје владе. Док су у Грчкој долазили на владу на измјену Трикупис и Делијанис — први је објелодањивао неку вишу наклоност к Инглеској, али је други безуволно тежио к Русији и Француској. Послије смрти Трикуписа, Делијанис немајући другачијех такмаца, за дуго је остао на влади, а у то доба остварило се зближење Русије и Француске, и он је заносом пристао уз њихову општу политику. Посљедњих година Русија је имала доста користи од тога обрта грчке политике, ако ће и у том обзиру, што је њено бродовље на средоземном мору могло бити важеће увјерено, да ће наћи у лукама и арсеналима грчкијем угодан мјесто, толико потребите угљене станице, као и у случају нужде — поуздано прибојежиште.

Једно није одговарало пријатељскијем односима дворова и влада: грчко јавно мњење и његов орган — штампа. У атинскијем листовима највише је правац непријатељски према Русији, коју су

сумњивили највјерољомнијим замислима, онуђивали је да мрази Грчку и да упорно ради противу изгледа и пада Јелинизма. Главни је довод овимјена нападајима био од г. 1872 покровитељство и помоћ што је руска дипломатија у Цариграду пружала бугарскијем захтјевима у дрвеном питању са васеленском патријаршијом, а затим Русијом извршено ослобођење Бугара. Страховито привићење панславизма помрачило је грчке умове. Русија им се представља да да тежи, на челу својијех савременика на Балкану, да прогута Грчку, и збрише са лица земље. Може се разумјети, каква је у њима чувствена будња овај страх, који су усрдно разжијали и подржавали непријатељски органи иностране штампе. Руска дипломатија није нимало обраћала пажњу на то; а руски народ није ништа о томе ни знао. Заслуге Русије у Грчкој, њено пријатељско према њој распокожење и жељење њој сваког добра намјером се прећутавало. Напротив, изнанишало се као сасвијем истинити замисли и планови, у чему је Русија била потпуно невинна. Али треба примјетити, да су се особито одликовали у нападајима противу Русије листови радикални, антидемастичке и републиканске опозиције, у намери да поткопају тако утицај краљевске породице.

Г. Татишчев за тијем истиче, како је Француска, послје савеза са Русијом, још више добра жељела Грцима, а тако исто и Италија им је била пријатељски расположена. Инглеска је тражила везе са опозиционијем групама, али се према Делијанису односила неповјерљиво. Аустрија је радила да увјери Грчку, да она потпомаже њене националне тежње, и за то се заузела, да је измири с Румунском. Сама Њемачка јој је била безусловно противна од кад је преостојасјединица Савија примила православну вјеру, и од кад су пострадали њемачки кредитори Грчке.

Па наставља:

С Турском није била Грчка у миру, него тек у примирју. Грци се никад нијесу одрекли остварења своје народне мисли, и то су добро знали у Цариграду. У владинијем круговима грчкијем добро су знали, да није лако ова задаћа, и радили су да задобију судјеловање осталијех хришћанскијех држава на Балкану. У тој намери атинска влада установила је непосредне дипломатске односе с Румунском, Србијом, Бугарском и с Црном Гором, али се није пошло даље од саме измјене мисли са владама овијех држава, која је објелодањила тепоку споразума без стварнијех уступака. О тијем уступацима јавно мњење у Грчкој није хтјело ни чути, у патриотском одушевљењу и не сумњајући, да је Грчка довољно сама себи (тага да се,) и да ће сопственијем силама остварити мантиу најјелинизма.

Такви су били спољни односи Грчке кад је у почетку ове године букнуо на Криту нови, на броју осми у току овог вијека, народни устанак.

рати, а увјерила своју странку, не хотећи мишљати се у право удружавање и у друга уставна права, док се не прећу границе закона. Састави писмо Цију IX, којимјем му је хтно доказати, да би било разложно, да се одрече захтјева, који су само шкодили религији. Као Данте, он је мрзео светску власт из љубави према цркви. Он је потпуно преставио Пани, да одустане противити се жељи цијело Италије, коју су потписали 8943 свештеника. Успјех је био свега овога заузимања, што је кардинал Антонели изјавио француској влади, да Света Столица неће никад закитити са лукежица. Највише му је шћедиво прикривено непријатељство Наполеона III. Кавур је био усудио, да држи Цара у неизвјесности о пријављеној противности њиховијех односа. Пуштајући Наполеона да мисли, да он руководи, Кавур је њога руководио. То није било могуће са Риказоном. Наполеон га одма позваде, да се могло преломити, али никада превити. И одлучи да уступи прво. Његове жеље онда су се могле лако извршити.

Риказони наду у фебруру 1862, а Ратаци га наслједио. Одма угоди Краљу, који га је наодна много послушнија од великог го си о ди на фјорентинског; Гарибалдију, кога је увјеравао, да је довршење народног уједињења ту да се оствари, и Наполеону, који надозре у њему средство. Уз то је мислио, да ће се при њему заборавити Кавур, да ће свијех проврати и да ће своје име обесмртити. Овако се најблаже може прогумачити његова чудновата политика.

Гарибалди одма стаде обилазити главније градове сјверне Италије да оснива етрјелачка удружења, што је значило, да приправља моћад на скору раг. Около њога стадоше се прикупљати његови доглавца из Сицилије. То се сва јавно чинило, а влада се није на то ни обзирала. Говорима се, да се саставља крибалдански

Књижевност, умијетност и просвјета.

ИЗ „НАРОДНЕ МИСЛИ.“

Похрабрамо се да још коју речемо о књижи под горњијем именом, коју је српска и хрватска уједињена омлађина издала у Загребу. Одма обраћамо пажњу на мјесто штампана књије. Јели могуће изнеоити и проповиједати гору у чијету народну мисао у Аустро-угарској? С тога при оцјени ове књије и писаца у њој нека се та околност не заборавља.

Ми ћемо се зауставити на три најугледнија и најизнатија јавна радника на народном пољу међу Хрватима, који претресају српско-хрватски спор и траже му лијека.

1.
Др. Љовро Монти из Книна у Далмацији појављује се и проговара у овој књижи послје дугог бутања у свом родном скровитом куту, на што га је нагнала наказна народна мисао, коју су његови пређашњи другови одједном стали ширити у народу.

„Да су Хрвати и Срби један једини народ — одма почиње г. Монти — а ко би могао разложито двоумити? Што је тај народ ипак раздвојен како ни један други, од оних барем за које ја знадем, то се је догодило с туђе немиле силе, која му није дала, да се икада окупи и уједини, на своје ноге да стане, својом душом да дине, која му је сваку ерећу утаманила, растргла да што се њома дало, учинила га оруђем туђе неправеце и похлепе, на ухар туђијех проби така, како ће све за другога остати, а за њога ништа ван срамоте, презира и мржње.“

Различите вјере не дијели ниједан народ; али што остале народе не раздваја, раздваја Србе и Хрвате, и те је Српство и Хрватство. Да видимо како су се развиле и укоријениле те двије идеје?

Од краљевине, што подигосе Хрвати на западу нашем, остаде само име и рушевине, које постадоше туђом својином, понајвише Угарскијех краљева. Хрвати су уживали у Угарској неке слободштине, што су се већ прије њих ту била удомиле, „уз банство што бијаше као зламен и отсјев првашње народне независности, и уз неку самоуправу, што није и док није краљевској моћи и власти поспе сметала.“ Због географичног положаја свог, Хрвати остадоше уз римску цркву и приградње просвјете латинску, која се бијаше укоријенила по свим кагодичким народима, па и у Угарској. С тога се Хрвати измирише с тијем политичкијем стањем тијем, више, што им господари не тицаше у њихово народно биће, и остадоше живи.

Почетком овога вијека буди се идеја народности, па и међу Хрватима под именом „Илирства“, гдје је било мјеста и Србима, који је одбацише — „ваљда су увиђали, бојали се да је у себи погубљен за Српство.“ Осим тога, та идеја могла се остварити при федералстичком преустројству Аустрије, ком је била отворила врата тако звана Октобарска диплома; али у брзо Фебруарски устав са њемачкијем либерализмом стадоше притискати словенске народе у Аустрији.

поход у Грчку, чим се само прикривила права сврха. Прије смрти Кавурова говорило се о подизању револуције на Истоку; Угарска и аустријске југословенске покрајине са Словенима под Турском имали су учествовати у покрету, што би припомогло ослобођењу Меглака. Тако што не може се искључавати из мозга Ратацијева, али та мобилизација Гарибалдица напомињаше акцију ближу родној земљи. Грескоре, гдје је Гарибалди окупиљао свој главни штаб, био је далеко од мора, а приблизу аустријској граници. Ма да се опорцало, одлега је постојало напад, да се улази у Трентин, или јужни Тиро. Ваља све од једном увиђе опасност, и унех неке гарибалдинске официре. У Брешји народ покуша, да их ослободи, и ту се криз провала. Гарибалди отогрчен повукао се на Капрару, али за мало.

Иза тога се гоманију дотајати, који се не могу размрсити. Што је Гарибалдица потајно на онајничко подухвте, које је свршило на Аспроманту? Сјећајући се његове смртности прије него, с крстоу с Италијом на Сицилију, не може се вјеровати да се он лако подухвте, које није имало никаква изгледа на успјех, без саучесња владјана. Исти његови стари другова били су противни, а познат је, да Мацини овога пута није улазио у овј покрет. С друге стране Гарибалди је био прекинуо с Ратацијем, кој је онуђивао, да се Наполеону и жорава. Али сјећајући се при штајех прилика, морао је бити увјерен, да му с Ратаци неће смјоги опријети оружјем.

У почетку изгледало је да ће се влада пријатељски удружавати. Гарибалди етиже у Италију 28 јуна у вене. Изда Квјевел Умберго и Амедео били су у позоришту, кад одједом сва публика остави престају. Кад се Квјевел зачућена патали, што се догодило, владјани да иду Гарибалдију у сусрет. Прије него су Квјевели кренула сјутридан, Гарибалди је имло ср-

Срби у Угарској приградње идеју Војводине толикијем одушевљењем да су Хрватима узбудили сасвијем противне мисли и осјећања. И тада, ако се не варамо, нико је данашње Хрватство, јали само по себи, јали посијао туђом руком, не знам; свакако нико је, гдје је све сирао по било, како ће узбујити и попрасти у велике, а на уступ Српствна послужити. Постаде Хрвацка, у којој не смије бити него Хрвата. „По некоме држављанству“, у још нествореној држави, није морало више у Хрвацкој бити Срба. Срби у Србији, а у Хрвацкој Хрвати, ма и православне вјере бити. Државно право Далмације, Хрвацке и Славоније, и ако се показало без снаге према Круни и према владама, којима бијаше Хрвацка потчињена, имало се је барем употребити према и проти народу. Према Ријека отргнута од Хрвацке и Славоније, а тако исто и Међуморје, а Далмација још никада не спојена, ипак границе те уједињене и цијелокупне Хрвацке морале су досијати до Дрине и до Црне Горе, будући да њени створитељи бијаху већ запремили Босну и Херцеговину на много година прије него до аустријанска и угарска војска заузити оне земље и ставити их под се.“ Та Хрвацка морала се подићи, паравно, у границама Аустрије, и то као земља угарске круне, „и то без Срба, дачаче против Срба, којих има у границама те Хрвацке од прилике толико колико и Хрвата.“

„Јели прилика да ће таково Хрватство икада створити таку Хрвацку? Не, то је жалосна игра, то је обмана, то је немогућност, а кад би се што слична створити дало, не би то могла створити него туђа рука, у туђе сврхе, на затвор Срба и на коначну пропаст Хрвата! Јао ти се ономе, који се са туђином, јачим од себе, дружити мора, а дружи ли се пак проти брата свога, збо по њ до Бога и напона!“

То је Хрватство.

„Посве се је друговачије развио народни живот код Срба. Свакоме је познато, како је постала краљевина, како царство српско, и како све то пронаде под ударицама круге и динје силе Турске.“ Што је тако подјармљеном народу снасно народност и вјеру? „Жртви осјећај народности, бивша успомена народне државне величине и моћи, народни обичаји, образ и срце јуначко, хласња са оствгом, вјера Христова, све је потпомогло, али је све то скитило у души народа, објачавши му тијем душевну снагу, народна српска црква. Свети Сава, основатељ те цркве, морао је бити не само велики љубитељ свога народа, него и велики државник. Он је сретно знао употребити федералстички устав првобитно хришћанске и особито православне цркве, у ону своју сврху, да, то јест, устроји посебну цркву за свој народ, како ће једна црква и једна држава окупити сав српски народ у једну снажну цјелину, од које, што би се год једном спојило, не би се дало оцјенити, нити отуђити, нишомито и никада.... Па и данас народни дух, народна предања, успомена Касова бојног, народне чежње и тежње, народне обичаје, народни језик, писмена, пјесме, узгој, снове — све што

дачан састанак са будућијем Краљем. При смотри Народне Гвардије, пред свијем мјестничјем властима, држао је рагоборан говор, у ком је рекао да Наполеон мора оставити Рим. Ако је влада хтјела уздржати мир, њезина је дужност била, да Гарибалдија справии очет на Капрару.

У Марсали гдје је Гарибалди у једној цркви бесједио својијем свједбеницама, чуо се један глас: „Рим или смрт!“ А Гарибалди понови: „Да, Рим или смрт!“ и ту је био извор ове дознаје, која ће остати записана крвљу на Аспроманту. Из Марсала се вратио у Цаларо, гдје у сред бијелота дана сава своје вјерне, који га послужили, не питајући ни за што ни куда. И Ратаци је све то знао изгледао скритицијех ружа.

Гарибалди 1 августа 1862 узе заловијед под 3000 доброволцају у шуми Факуче, и тада се влада стаде мицати у невјеријеме. Генерал Кућа етиже да заустави овај покрет, који је све више напредовао по острву, и Гарибалди узело свечано у Катанију, гдје је присуствовао благодарењу у чест његову. Отодан се и њу укрца на два трговинска брода пут Кабрерије са циљу изабранијех.

Уз то италијанска влада, или по сопственим убјеђењу, или услод притиска с поља, била је издала наредбу, да ова чета нема прела напољу гршцију. Гарибалди је вдио своју вјекују по густојем и неупријатљивјем шумама три дана, тричећи уз то оскудцу у храни, и 28 августа етиже на врх Аспроманга, врто јакн постоји. Генерал Ла Маригра, завоједитикујте војске, нађе да етине на пут Гарибалдију, али одлучна операција донаде генерал Киљенира, који био послат у Сланију, да предугме етргоге мјере, и што су се добри првац била већ превзала, и он промијени првац пут Ређа. Огледн послат пуковника Палавињани са етргопљем уништује, као да га није против ајдука. Палавињани крену са седам батаљона естрајелца, и Гарибалди

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРИГОРЦА“

ИСТОРИЈА ОСЛОБОЂЕЊА ИТАЛИЈЕ

По Е. Маринишо

XVI. РИМ ИЛИ СМРТ.

(1861—64).

Два државника могла су наслједити Кавура: тоскански барон Ветино Риказони и фјорентински адвокат Урбано Ратаци. Први је припадао левом центруму парламента а други десном. Кавур није био ни с јединим и са другијем у тијеснијем односима; али је познавао њихова својства: Ратаци је био под њим министром, а дуга тосканска криза г. 1859 пружила му је прилике да упозна гвозденог барона, који се опирао и његовој вољи у оном великом питању више од једном. Риказони је био етрог, хладан, наклонен правнијем путовима, што се више може; Ратаци се угубао и преврлао, и имао је неоправљиву етраст, да тражи извјитане путање тамне. Био је стари парламентарца, и кањње, у праксу што је толико пута падао с министарске столице, он је знао да манипулира већинама и да уздржи своју странку. Прије смрти Кавур је прегноставао Риказонија, ком Краљ поњери да се тави министарство, у ком за себе задржа финанси и спољашње послове.

Риказони није био амбициозан и цијешно је своје способности мањо него ли су збоља вриједило, али предузе рад великијем увјерјењем да ће све уредити. Он је себи уображавао, да би један државник некрпел и поштен морао бити способан, да рјеши најтеже проблеме. И зашто не, већ ако свијет није кавав би требало да је?

У унутрашњој политици он увјерида дуго акционе странке, говорећи им отворено, ако повриједи закон, да ће одгова-

може бити мило и свето једном народу, то православна српска црква, уз Христову вјеру, брани и чува као Божији аманет, те није се чудити, што се кроз ту и у ту цркву још свевер пољачки читав живот народа српског. Све то скуна спојено у један појам, у једно чувство сачињава Српство, из тог Српства ниче сама по себи једна велика политичка мисао, која га читава обузимље и у животу га уздржава, премда је латентна, као да је стојив у зачетку.

„То је Српство породило се реченом народном црквом, а развило се је, објачало, усталило, све то већма иза Косовске несреће, кроз толике народне невоље и муке, кроз толика прогонства и непрестане нападаје на народни живот, од овијех доба до дана. С крајева чисто српскијех пријешло је к западу преко Саве и Дунава, као што и преко дилматинскијех гора, са досељенијем народом, и како је то Српство ономо, својом црквом, бранило и уздржало народност прима Турцима, тако исто брани је и уздржава амо прима свакоме протународне нападају и покушају разарања. Ми виђамо сваки дан на земљи, у домовини, Хрвата и Срба, како жалибоже католички народности хрватске и српске претварају се у Талијанце, у Нијемце, у Мађаре, али са Србима то се догодити не може, ван да кад би вјером преврнуо...“ Није да су Срби чвршћег народнога значаја од Хрвата, него их брани Српство. Зато докле пријети каква опасност народном животу Хрвата и Срба потребито је Српство, јер Срби једино њим „могу своју народну снагу сачувати, а њихова снага народна је снага и за Хрвате. Док од православнијех Хрвата нема никакве користи Хрватској.“ „Хрвати католици, што се тиче вјере, немају се бојати Српства, ни овђе је су у мањини, а како ли ће су они у већини. Српска православна црква стоји само на одбрану народа српскога, а дух прозелитизма није дојиста отео мах при њој. Срећа би била за наш народ у овђе, те и за Хрвате, кад би та црква одржала код нас потпуно своју самосталност, што јој пристоји. А пошто су Хрвати и Срби један народ, нема смисла, разликовати народност њихову банка у хрватску а банку у српску, као што нема смисла њихов народни језик, особито књижевни, разликовати у српски и хрватски, кад је у истину српски и хрватски.“

Прави Србин припада српској православној цркви, али Србином може бити и католик и мухамеданац, или што су његови стари били православни, или што пристаје уз Српство.

Ето како Српство схваћа др. Монти. Срби и Хрвати у аустријској царевини уједињени у Хрватској, у којој би Срби остали оно што јесу, и коју би једни и други љубили као своју домовину — могао би бити као неки политички идеал, „за којим би се мјели и могли тежити.“

Ко од Хрвата и Срба у Аустрији не осјећа да им је народни опстанак изложен опасности, тај нема срца за свој народ; ко осјећа, а који вада ону своју досадашњу, што ће их уздржати и у кад жељи, кад слабији сукоб доводи, како

их буде туђа памет и туђа воља упућивала, томе је или изопачено срце, или му више памет не служи.

Не будући овакве мисли нађерале Србе и Хрвате у Аустрији на заједничку одбрану, до тога ће их довести, кад ли тад ли, осим политичке нужде, узвишенија идеја народног јединства Југословена, које, тек се бијашу почели окупљати у државне заједнице, притисну туђе господство, тако да свуда широм простране им домовине завладаше египтачке тмине, „а само једна једина жарка луча народне слободе остаде на светоме Ловћену још никад не угашена, док истоме на подножју тињаше искра народне просвјете, странијем огњилом украсана, у питомоме Дубровнику.“

Што су се Срби „досад превећ туђили и осамњивали према Хрватима,“ писао истиче као један од главнијех узрока, што се са стране Хрвата стала ширити мисао, да би Аустрија имала својом војском заузети Босну и Херцеговину, коју мисо називље грешном, „јер је потекла с намјере, да би се Хрватство и преко граница царевине, помоћу ове, раширило на огромну, очигу штету Српства...“ У чију је корист и проти кога од стране Аустроугарске војске запремљена Босна и Херцеговина, треба зар кому казати?²⁴

Ово је кратки извод г. Монтијева важног одзива, који је пашао прештампан и у нарочитој књижици, и који ће надајмо се благотворно дјеловати на младе умове хрватске, још незаражене досадашњом протинародном политиком.

(Из Каловаца,) пишу „Бранику.“ У недељу на Петровдан била је код нас свечана престава у славу отварања нашег народног сабора. Тој приликом давала се „Балканска Царица“, славно позната драма Никола I., витешког Господара Црне Горе и Брда. Представа та била је заиста у сваком погледу свечана и по одабраној публици, која је арену напунила, и по доброј игри наших глумаца, који су сви без разлике својеки прегла, да одговоре интенцијама пјесника. На ту представу дошао је био Патријарх Георгије са кр. комесаром за српски народни сабор, бароном Феодором Николићем. У пратњи Патријарховој били су и владјке: Мирон, Михаило и Гаврило, архимандрити: Лукјан Богдановић и Митрован Шенић и сви придворни калуђери. А од посланчак дошли су били многи. Међу њима вицијел смо: барона Јована Живковића, Евђана Думчу, Васу Муачевића, Николу Петровића, дра Богдана Медаковића, дра Павловића, дра Дракулића, дра Мандића, Лазу Обреновића, Пљата Димића, и још многе друге. Били су и неки новинари из Будим Пеште, који су се врло похвално изразили и о сјетом комаду и о игри наших глумаца.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Чиквантин и сецлерски кукуруз.

Из „Тешкеја.“

Тако се зову двије ране сорте кукуруза, које успијевају много брже и много прије дозру него наш домаћи кукуруз.

неправилнијем путем, да оствари жељу цијелог народа, и ма да је био овога пута заустављен, да су духови тако расположени, да неће моћи дуго тако останути. То је било истина, али није помогло влади. У латинскијем земљама министри се не могу утврдити на влади: тек задуне противан вјетар, они дају оставку, да даду јавном мњењу времена да заборави њихове погрешке, па да обрати пажњу на његове политичке такмаке. Предвиђајући, да га чека глас неповјерења у парламенту, Ратаци даде оставку.

У новом министарству била су позната имена: Фарина, Мингети, Менабра и Висконти Веноста, као министар иностранијех дјела. Они пађеше земљу у једном стању, огорчену с Аспромонта, још заражену разбојаштвом, и у прогресивном дефициту. Уједињење управно и финансијско још није било довршено. Француска посада још у Риму. Министри су тражили да то стање побољшају и с Француском учинише компромис познат под именом Септембарске конвенције, и тек 1864 био је потписан уговор, да Италија чува границу Панино државе, а Француска да поштено повуче из Рима своју посаду кроз двије године; и да Италија кроз шест мјесеца пренесе своју престоницу у Фиренце. Ово је услову Наполеон био предложио Кавруу мало прије његове смрти, и он је пристајао, као на привремено сретство, само да Французи оставе Рим: али је сада Наполеон тражио пренос престонице у Фиренце као услов свих три пош, рачунајући, да ће је ту задржати хиљаду година, да се Турин жртвује.

Туринезе изненади тај утар. Говорило се и понављало, да престоница остаје под Алпама док се не пренесе у град на Тевверу. А сада се прећерјавало, тврдећи да се Рим сасвим напустио. Народ поче 20 септембра да се гомила по улицама

„Чиквантин“ има клип мањи, а тулузину (шану, шуму) вижу и ситнију но наш домаћи кукуруз. Зрно му је узано а дубоко и збиено, боје је црвенкасте, тврђе је и теже од зрна домаћег кукуруза, а брашно његово слабе је од брашна домаћег кукуруза. Роди врло добро, а плаћа се у трговини скупље него обичан кукуруз. На великим имањима у страним земљама сију онајвише овај кукуруз због његове родности и добре цијене, као и зато, што рано дозри те се прије и обере, и услед тога се на кукурузовини може раније да сију озима жита. Чиквантин се ради у свему као и наш домаћи кукуруз, само може мало гушће — чешиће — да се сије, јер ниже расте и ситнији је.

„Сецлерски кукуруз“ такође има клип мањи, а тулузину много нижу и ситнију но наш домаћи кукуруз. Зрно му је шире а плиће него „чиквантина“, боје је жућкасте, није много тврдо али је ипак тешко, а брашно од њега врло је слатко. Роди добро, сазријева ваљано брзо и врло се лако суши на клипу. И он се ради у свему као и наш домаћи кукуруз, али га увијек треба сијати гушће но домаћи кукуруз, због ниске тулузине. Кад се сије о Ђурђовудне може се обрати о Св. Илији, а кад се сије о Петровудне онда се о Крстовудне већ може брати. Због тако брзог успијевања он је најљубља врста кукуруза за сијање на стрњици јочма и других усјева који се до тога времена пожуљу, те тако се истог љета може сијати за другим усјевом, а тим се добијају двије жетве са исте њиве.

Ради тога је и наше Министарство народне привреде набавило знатну количину сјемења од „Чиквантина“ и „сецлерског кукуруза“, које се разасиље српским властима и пољопривредним подручјима да га бесплатно раздаду за сјеме привредницима чија је поља притисла вода те их нијесу на вријеме могли засијати домаћим кукурузом. Ако народ вољно прими ову помоћ нашег министарства и што прије засије своје незасијане њиве тим кукурузом, много ће се умањити штета од овогодишње пошаве.

Но при сејидби овога кукуруза у ово доба и садашњим приликама, нарочито треба обратити пажњу на ово што иде:

Прије свега треба похитати да се сјеме што прије баца у земљу. Ради тога чим вода тргне, треба оцијенити каквоћу и стање земље која се хоће да засијева. Ако је земља пешкуша те се чим вода тргне оциједи тљавко, да се земља при орању неће да кајша, да се криже, — онда одмах треба земљу узорати и кукурузом засијати. Сијати треба под „чотку или под пету, јер ће кукуруз прије нићи. Ако је, пак, земља смоњчана, те је кад вода тргне толико мокра, да се у онште по може да оре или би се при орању кајшала, — онда је не треба ни орати, јер би се бразде осушиле и окорале као камен; него треба одмах посијати кукуруз на поулореној њиви у кућице — оцке. Кућице треба добро урадити и мало веће направити по што се иначе праве. А ако би било по њиви много траве, њу треба о сејидби мало прекресати. Но никак не смје се чекати да се смоњчана земља осуши за орање, јер је она од воде толико убијена

вицући: „Рим или Тори!“ и два сдиједена дана било је сукоба са војском, која није била потребита, и која је још ви не изазивала. У том незадовољству министарство даде оставку, и генерал Ла Мармора, као Цјемонтез, би позван да настави ново. Пренос престонице одобри парламент 19 новембра. Изван Ториана по осталом Цјемонту није био непопуларан овај пренос: предосјећало се, да зависи од Италијана да Фиренце буде само корак ближе Риму. Писка влада остаде равнодушна према томе уговору. Одијено полска француског посладе кардинал Антоноли рече да се то не тиче Пана него Француско, која је окупирала Рим из сопственог интереса. Не може се рећи, да је Пана прећерјаво у захвалности према монарху, који га је уздржао на престолу за двадесет година.

Г. 1864 Гарибaldi није у Инглеску не као ослободитељ Сицилије него као сузављ Аспромонта која разлика могла је важити где друго, али Инглеси поштују кадгод несрећу као други народи успјех. Ниједан владаоц из преко мора није био дочекан као италијански херој. По младина му је изапа на суелот. Од наследиња престолга то посљедњег радника свак му је хтео част узакати. Лондон га највишево својим грађанином. Највећи инглески пјесник (Тенисон) позва га, да уседи једино дрво у његовој банги.

Два пута је посетио великог Италијанца, ког је називао свјетом умигдем, предвиђући, тако рећи, вијенац славе са свога чеда на Мединијеву.

Ово то није било по вољи иностранијем владама. Лорд Палмерстон је увијеравао у довој кући, да ниједна влада није протестирала, и да је, да се не би на то обзирао. Ипак инглеска влада наљомени инглеском госту, да је његова посјета довољно трајала.

да ће се окорити, те се неће моћи ни орати, или ће се изваљивати при орању читаве санте.

Што се тиче сјемења, њега треба метнути да у води простоји један дан, јер ће брже клијати и прије ће кукуруз нићи. При сијању треба бацити у кућицу по 5—6 зрна, јер у топљеним земљама обично има сваког гада који чини штету усјеву, на ако се мање сије може кукуруз остати риједак.

Посље овога главно је, да се кукуруз што прије опрани. Чим изађу из земље два пера, треба одмах претутићи праћењу, нарочито на њивама неузораним, јер ће се иначе трава отети и доцније биће све теже савладачи је. Исто тако треба кукуруз што прије подгрити, то јест чим толико расте да се може подгрити, а то је обично кад има 6 пера, нарочито ако је вријеме за то угодно. Најзад у онште треба се старати, да у кукурузу нема траве, јер је загушина у отрављеном кукурузу велика топлух дана, а то би било штетно нарочито за млад кукуруз и док не процвијета.¹⁾

(Против мува и комарца око стоне.)

Прво је сретство остављати природан реп стоци, да се њиме брани, а не сјећи га ради неке моде као што неки чине код коња.

Друго сретство је да се у шгалама међу на разним мјестима судији с хлорним кречом. С времена на вријеме треба таван мазати раствором хлорнога креча.

Треће сретство је лаворово уље,^{*)} које се у свакој апотеци може купити. Њим се намажу прозори или се у судијама метне на разна мјеста но шгалама, на ће од мириса његова бјегати мува и комарци.

Четврто је сретство т. зв. Ђаловска поган (Asa foetida) што се може купити у апотеци. Тога се узме 4 грама, раствори се у 60 грама винског спирита и то се разблажи са још толико воде. Овим раствором ваља мазати стоци груди, трбух, околу очију и уста, уши, између ногу, сва она мјеста дакле, где муве највише нападају. Ово сретство препоручује се нарочито кад је стока на пољу, на пшци, или на раду.

Све што се од овога купује у апотеци стаје врло јефтино.

(Како се спречава црвљање воћа.)

Да се воће црвља од гусјенице једнога милога дентира, да је ствар нише мање позната. Као најбоља сретства против црвљања јесу ова:

1. Вријаживо прикупљање овога воћа, које само пада и лежи под дрветом, јер у свакоме има црв. Ако се онало воће остави на своме мјесту, црви ће плаћи на воћа и скриће се или под кором дрвета или ће се завићи у земљу под самим дрветом. Када настане прољеће, црв се почиње завијати и у јуну излети дентирак, који на воће заметке поново спесе и уложи јаја; из јаја опет излази црв, који се звучу у саму средину рода, ту се храни живи све док воће не узри.

Када се, дакле, онало воће одмах скупи и прибере, покупиће се и сви црвићи који су у њему, а тиме ће се смањити и број дентираћа који би се идуће године извели.

2. Тиме пак, што ће мо све онало воће покупити и одијети испод дрвета, гусјесмо се још сасвим осигурали за идућу годину од црвљања воћа јер многи црв прије но што је воће онало, изашао из њега и успаови се на дрвету или у цукотини коре, или је сишао на земљу. С тога је још потребно: а) да се кора дрвета у јен или рано у прољеће добро очисти, б) да се земљишто око воћке, колико круна држи, у јесен прекона.

(Краве треба чешиће мусти.)

Многи мисао да се чешићем мужом кржава добије већа количина млијека, али да је услед тога млијеко лошије, па држе да је боље мусти краве два пута мјесто три пута дневно. Тачнијим испитивањем се међу тим сазнало, да се за 1/3 или 1/4 добије више млијека, кад се краве три пута дневно музу мјесто два пута. Испитивањем обје врсте млијека сазнало се и то, да бан млијеко, добивено чешићем мужом, има и више ових састојака, који му каквоћу поправљају. У млијеку чешиће муже нашло се за 0.7 процената више масла и за 0.1 проценат више сировине, а на против у млијеку, добивеном мужом два пута дневно, нашло се да има за 0.2 процента више воде и 0.4 проц. више млијечног шећера и соли. Премда више масла у млијеку чешиће муже изгледа у први мах познатан (само 0.6 проц.) ипак га не треба подцијењивати, јер на 1 литар млијека износи ипак 15 грама. Према томе, ако је у

¹⁾ Ми смо и пријашњијех година обрађивали пажњу на ону врсту кукуруза, која би за наше наше крајеве била врло корисна, ил и онет ипак мињемо овајем чланком на вријемог „Тешкеја.“

²⁾ У једном од разних бројеса зинца апотека речено је да је против мува одлично сретство ваљаново уље. Ово се код нас зове у апотеци лаворово уље.

средњу руку за производњу $\frac{1}{2}$ кг. масла потребно 16 литара млијека добивеног двапуташњом мужом, довољно је за исту количину масла само $12\frac{2}{3}$ лит. млијека, добивеног мужом три пута дневно. Из ових података се види, да то није мала корист, а нарочито кад се још, као што је речено, узме у обзир да се мужом три пута на дан добије и већа количина млијека, па усљед тога за $\frac{1}{4}$ до $\frac{1}{3}$ више масла. Корист је, као што се види, тако велика, да би требало у свима газдинствима три пута дневно мусту краве, само ако томе не стоје на путу сметње, које се тешко могу одклонити.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

ЦЕТИЊЕ, 11 јула.

(У Карлсбаду.) Његово Високопресвештенство г. Митрополит Митрофан, по савјету бечкијех љекара, пошао је на воде у Карлсбад, гдје ће провести шест недеља. Његово Високопресвештенство се добро осјећа. У Карлсбаду се налази и госп. др. Богочић, наш министар правосуђа.

(„Панонија,“) угарско-хрватски параброд, путује с Ријеке два пута недељно уздуж обале даљматинске у бравој линији, једном до Котора, а другом до Гржака. У Котор долази у сриједу на 1 послје подна а полази исти дан на 3 уре послје подна; у Грж долази у суботу на $8\frac{1}{2}$ у јутро, а полази исти дан на $9\frac{1}{2}$ у јутро.

Пишу нам из Подгорице 5 јула:

Овомад је овђе умро и јуче уз велико учешће народа сахрањен Марко Ђ. Пејановић у 38 години свога живота.

Покојник је важио као један од најваљанијих младих подгоричких, био је добар трговац и најбољи радник свога посла, хитар и поуздан војник, био друг и пријатељ, поштован од свакога, што се могло вијети по многобројном саучешћу из мјеста и са стране. Дирљиво је било вијети, како његови многи пријатељи дођоше из Куча, Зете, Дајбаба и Враћа те га по народном обичају ожалише.

Покојник Марко 1892 и 1893 год. био је од народа биран и за пресједника Општине, и вршио је ту дужност на корист свога мјеста.

Покојника оплакује неутјешна мајка, и тужна удовица са четворо сирочади, и његове двије удате сестре, и многа родбина.

Бог да му душу опрости, и вјечни му спомен у народу овом.

„Подгоричанин.“

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

ЦАРИГРАД, 6 јула. — Тевфик-паша саопштио је посланицима да је Султан примио у начелу услове мира, и да је готов да их усвоји формално и званично. Цевад-паша који је имао кренути пут Крита добио је наредбу да не иде.

ПАЗИЗ, 6 јула. — Ханато одговорио је на Бојерову интерпелацију, да се Француска придружује колективном дјеловању велесила у корист уздржања територијалног status quo и заштите идеја правде и хуманитарности. Мелин изјављује, да се Француска држи политике споразума са велесилама, без које слиједила би опћа конфлграција. (Живо одобравање.) Примљен је дневни ред, који одобрава владину изјаву, са 334 против 114 гласова.

ЦАРИГРАД, 7 јула. — Ујучерашњој сједници, у првој посљедње изјаве Тевфик-паше, било је спорно односно питања границе, за то су посланици енергично тражили писмену изјаву сврху усвајања назначене границе.

БЕЧ, 8 јула. — „Н. Преса,“ доноси из Петрограда, да је други управитељ азијатског департамента Губастов, пређашњи генерални консул у Бечу, именован за руског министра на Цетињу.

ЛОНДОН, 8 јула. — „Рајтер“ доноси из Цариграда, да је Тевфик-паша подио посланицима предлог уговора мира, који уздржава пограничну линију Саламврија Хераџе, контрибуцију $4\frac{1}{2}$ милиона лира, и поновно захтјев, да се укину кантулације.

КАНЕА, 8 јула. — Амрали су укрцали 20 сужника турекције, који су били ухаћени, што су зостављали Хришћане. Подијелени су по бродовима свију велесила, па ће их одвести један шведски брод.

БНОГРАД, 9 јула. — Скупштина је једногласно примила накнадни кредит ратног министарства 9, 230, 123, и реорганизацију војске.

ЛОНДОН, 9 јула. — „Рајтер“ доноси из Цариграда, да Турска још није примила границу, што су војнички аташеи означили. Преговори између посланика и Тевфик-паше обустављени су. Посланици су дуго конференсали.

ЦАРИГРАД, 9 јула. — Говори се, да је министарски савјет усвојио означену границу. У посланичким круговима очекује се санкција и наставак преговора.

ПЕТРОГРАД, 9 јула. — Званично. Зиновијев, министар у Стоколима, именован је за посланика у Цариграду, а Нелидов за посланика у Риму.

ЛОНДОН, 10 јула. — „Рајтер“ доноси из Цариграда, да је изашла ирада, која санкционира уређење пограничног питања.

ЦАРИГРАД, 11 јула. — Цевад-паша са неколико цивилних функционера и два официра главног штаба отишао је на Крит. Данас је у сједници примљена погранична стратегичка линија, коју су назначили војни аташеји, за тијем дискусија о прелиминарима мира.

ОБЈАВА.

Мехмет Лумов Пранчић, који је одавде ево већ 5 мјесеца, отпутовао веће у Туреку, а оставио једну — једнокатну кућу, садржавајући: три собе, кухињу и камару, окружена својом авлијом, са нешто мало покућства, постојећу у овој вароши. Но усљед пријаве неколико овданијих његових повјеритеља, проијазила презадужен, усљед чега издата је на јавни аукцијат горе поменути кућа, која ће се уступити понудноцу највише цијене на 5. Августа ове године.

Сувнице, са овим се позивају сви његови повјеритељи да се до означеног рока пријаве овом Суду чистим документима, јер послје губе свако право на потраживање.

Бар, 5. Јула 1897.

Број 157.

Управитељ вароши:
Кан. Васиљ Дабановић.

Крцун Матов Костић, из Цеклина, отишао је има 12 година у свијет; до назад четири године бавио се је у Цариграду, одакле је отишао пеће у Азију, али својима није о себи гласа давао. Сад пак чује се да је пеће у Бугарској. Услје, албо његове мајке, умољава се сваки ј, који би што о поменутом Костићу знавао, да би доставио.

Кан. Министар. Ин. Дјела.

ОБЈАВА ПОМОРЦИМА.

Оштећен је фењер на хрту Мелдера у Валдиноће, који је дат одма да се поправи, а мјесто њега постављен привремено један прости првени.

Цетиње, 10 јуна 1897.

Број 578.

Из канц. Мин. Унутр. Дјела.

О Г Л А С И

GRAND HOTEL NATIONAL, WIEN

(Taborstrasse.)

Обновљен, једини велики бечки хотел, у коме се не рачуна ни послуга ни осветљење. 200 соба од по 2 в. а. в. р. 1 — Култина, брзојав и (telephon) у кући. При тавишта колодвора и лаја у пени-средној близини. Изврсна гостиница. Узјерене цијене. Погода при дужем бављењу. Говоре се сви модерни језици — on parle toutes les langues modernes. —

А. Хартхамер
управитељ

Ф. М. Мајер
(8—10) власник.

LUXARDO
MARASCHINO di ZARA
Questo Liquore rinomato
non dovrebbe mancare
a nessuna mensa.

Zadar
(Dalmacija)

Задар
(Далмација)

(11—37)

ОБЈАВА.

На путу између Подгорице и Ријеке, нестала је једном путнику душанка. — Ко је буде нашао моли се да је преда суду или на Ријеку или на Цетиње ће ће добити дара 5 еурнина.

(4—5)

Народно-господарствено-разматрање!

„Каву је кроз примјесе сурогата (сикорје) текат обће живежно средство постала; ми не узимамо пак сурогате нима за волју нић са становишта штедљивости у обзир, него са сасвим већег гледишта јербо су:

„Бјелу каву свеобће увели и потрошак мјјека у вароши и на селу за трећину помножали.“

Ми зато на велико цијенимо добар сурогат (е ма било још толико кривотворене робе публика си ипак зна изабрати боље од лошијег) јер се тијем даде набавити јефтинија, укуснија и бранијивија бјела каву, која је једини дјелотворни противник превеликог и прецјераног а за народ веома нубитаћног и штетног узивања разних жостина.

Разумије се само од себе, да се и најбољи сурогати без индијске каве неби трошити могли. — Доброј и јефтиној кави нућна је примјеса сурогата, који приличну бранићену вриједност имаду и код куванаја ојаче хете каве спадају.

Узивање потонје каве без сүдашних добрих сурогата неби нијгда и обће зајутруком а за сјемутити стале народа, већером постала била“

Штованим газдарicama!

нека буде овим

права Franck'ova kava

као најизврснији и најиздашњи

и као најкукуснији па дакле најјефтинији

кавин сурогат што топлије препоручена

За сину каву: са 4 кашике зринене — 1 кашика Франц'ово каве
„ бјелу “ : “ 3 “ “ — 1 “ Франц'ово “